

...

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

ítélete

Az ügy száma: Pfv.V.20.096/2020/19.

A tanács tagjai: Dr. Szabó Klára a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia bíró

A felperes: Felperes1

A felperes képviselője: Dr. Várhelyi Tamás ügyvéd

Az I. rendű alperes: Alperes1

A II. rendű alperes: Alperes2

Az alperes képviselője: Dr. Kiser Dóra Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Kiser Dóra ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: alperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Törvényszék
41.Pf.633.952/2019/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Pesti Központi Kerületi Bíróság
8.P.87.503/2018/21.

Rendelkező rész

– A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

– Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 187.500 (száznolcvanhétezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A II. rendű alperes jogelődje névváltozás és jogutódlás révén az Életbiztosító Zrt., majd a Biztosító Zrt., illetve a Fióktelepe. Az I. rendű alperes külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe a II. rendű alperes.

[2] P. R. (a továbbiakban: ügynök) mint megbízott az Életbiztosító Zrt.-vel mint megbízóval 2011. február 24. napján, a Biztosító Zrt.-vel mint megbízóval 2014. december 18. napján kötött megbízási szerződést.

[3] A megbízási szerződés 11. §-a alapján a biztosításközvetítői tevékenység a biztosítási szerződés létrehozására irányuló rendszeres, üzletszerű tevékenység, ami kiterjed a biztosítási szerződések megkötésének elősegítésére, biztosítási termékek ismertetésére, ajánlására, az ezzel kapcsolatos felvilágosításra, illetve a biztosítási szerződések megkötésére, a biztosítási szerződések értékesítésének szervezésére, továbbá a biztosítási szerződések lebonyolításában és teljesítésében való közreműködésre.

[4] A megbízási szerződés 14. § f) pontja szerint a megbízott szerződés teljesítésekor kötelezően elvégzendő tevékenysége volt, hogy az ajánlat elbírálása során segíti az ügyfelet abban, hogy a kockázat elbírálásához szükséges igényeket megismerje, és azokat teljesítse. Átv teszi az ügyféltől és a megbízó részére továbbítja a biztosítási szerződés létrehozását célzó ajánlatokat. Az ajánlattevőtől (képviselőjétől, meghatalmazottjától) átv teszi az ajánlat megtételekor fizetett díjelőleget, az első időszak biztosítási díját, illetve a biztosítási szerződés hatálya alatt az elmaradt és esedékes biztosítási díjakat, majd azokat haladéktalanul továbbítja a megbízónak. A 44. § szerint a biztosításközvetítésen túlmenően a megbízott a megbízót nem képviselheti, így a megbízási kereteinek túllépése esetén a megbízási nélküli ügyvitel szabályai alkalmazandók. A megbízási túllépése miatti felelősség a megbízottat terheli. A megbízott kötelezettséget vállalt arra, hogy képviseleti jogának terjedelmére az érintett harmadik személyek figyelmét minden esetben kifejezetten felhívja.

[5] A II. rendű alperes jogelődjénél 2012. október 1-től a készpénzes díjfizetés elfogadásának feltételeit a 28/01/2012. számú vezérigazgatói utasítás, majd a 02/11/2015. számú vezérigazgatói utasítás tartalmazta.

[6] A felperes 2000. évben ismerkedett meg az ügynökkel, akiben később mint családi barátban megbízott. 2014 decemberében a felperes a II. rendű alperes jogelődjéhez történő befizetés céljából az ügynöknek 1.000.000 forint egyszeri biztosítási díjat és 42.857 forint

kezdeti fedezeti díjat adott át azzal, hogy a II. rendű alperes jogelődje által szolgáltatott biztosítási termék, a befektetéshez kötött életbiztosítás létrejöttét közvetítse.

[7] Az ügynök 2014. december 11. napjára keltezett 00219415 számú befektetési kötvény K.Sz. részére” elnevezésű iratot adott át a felperesnek. A kötvényen szerepelt a megjelölés, az irat alján a Inc.-re vonatkozó rövid tájékoztatás, a vezérigazgató és az operációs igazgató géppel írt neve, aláírása, az üzletkötő kódja, az igazgatóság kódja, a szerződő és a biztosított adatai, a kockázatviselés kezdete (2015. január 1.), a fizetendő egyszeri biztosítási díj (1.000.000 forint), a főbiztosítás típusa, a biztosítás összege, a kezdeti fedezeti díj (42.857 forint) a kiegészítő biztosítás típusa (kockázati kiegészítő biztosítás), összege, a díjmegosztási arány, valamint a kedvezményezett neve és a kötvény kelte.

[8] Ezt követően a felperes az befektetéshez kötött életbiztosításba történő befizetés céljából a Változásbejelentő Eredeti példány” valamint „Nyilatkozat eseti díj kezeléséről és díjmegosztásról” elnevezésű iratok kitöltése, aláírása mellett 2015. március 18. napján 1.000.000 forintot, 2015. április 15. napján 500.000 forintot, 2015. május 19. napján 1.000.000 forintot, 2015. június 18. napján 1.000.000 forintot, 2015. július 14. napján 500.000 forintot, 2015. augusztus 28. napján 500.000 forintot, 2015. szeptember 11. napján 500.000 forintot, 2015. október 16. napján 500.000 forintot és 2015. november 20. napján 1.000.000 forintot adott át az ügynöknek. A változásbejelentő nyomtatványokon szerepelt a logó, a kötvényszám, az üzletkötő kódszáma, a TIG kódszáma. A nyomtatványokat kézírással töltötték ki, amit aláírt a felperes és az ügynök.

[9] Az ügynök a felperestől átvett összegeket nem fizette be a II. rendű alpereshez, illetve jogelődjéhez, azokkal sajátjaként rendelkezett. A felperest azonban arról tájékoztatta, hogy az általa átadott összegeket befizeti a II. rendű alperes jogelődjének.

[10] A felperes biztosítási ajánlati űrlapot nem töltött ki, az ügynöknek biztosítási szerződés megkötésére ajánlatot nem tett, nem adott át, a II. rendű alperesi jogelőd által rendszeresített egészségi nyilatkozaton az ügynök nem rögzítette a felperes egészségi állapotát, az átvett összegről nyugtát nem adott. A felperes bejelentését követően a II. rendű alperes közölte, hogy tőle befizetés nem érkezett, az ügynök ellen pénzügyi visszaélések miatt nyomozás indult.

[11] A Járásbíróság 2018. szeptember 25. napján meghozott számú ítéletével az ügynököt bűnösnek mondta ki három rendbeli csalás büntetében, amelyből két rendbeli cselekményt folytatólagosan követett el és két rendbeli csalás büntetében, amelyből egy rendbeli cselekményt folytatólagosan követett el. A bíróság ezért halmazati büntetésül szabadságvesztésre és közügyektől eltiltásra ítélte. Kötelezte az ügynököt, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő harminc napon belül fizessen meg bűncselekménnyel okozott kár címén – többek között – a felperesnek mint magánfélnek 11.807.457 forintot. A Törvényszék mint másodfokú bíróság 2019. február 7. napján meghozott . számú végzésével a Járásbíróság ítéletét helybenhagyta.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[12] A felperes módosított keresetében az alperesek egyetemlegesen kötelezését kérte 7.500.000 forint megfizetésére. Keresete jogszabályi hivatkozása a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:540. § (1), 6:542. § (1) és (2) bekezdése, a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviselőiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény (a továbbiakban: Fióktelep tv.) 11. § (2) bekezdése volt.

[13] Előadta, hogy olyan befektetési biztosításra volt szüksége, amelybe eseti díjakat tud befizetni. Az ügynök közvetítésével 2014. december 11. napján befektetési egységhez kötött életbiztosítást kötött a II. rendű alperessel. A biztosításra összesen 7.500.000 forint befizetést teljesített, amelyről ún. változásbejelentő nyomtatványt és „nyilatkozat eseti díj kezeléséről és díjmegosztásról” elnevezésű okiratot töltöttek ki. A befektetett pénzéhez először 2016 márciusában szeretett volna hozzáférni, de az ügynök többszöri ígérete ellenére ez nem történt meg. Ezt követően fordult az alpereshez, azonban kárigényét elutasították.

[14] A károkozásra a II. rendű alperes teremtett lehetőséget még akkor is, ha a kárt általa tiltott tevékenységgel vagy bűncselekménnyel okozták. A károkozás már azáltal is megvalósul, hogy a megbízó a kötelező ellenőrzést elmulasztotta, hagyta, hogy az ügynök „saját szakállára” kössön szerződéseket. Hangsúlyozta, hogy a károkozó a munkáltatóval, jelen esetben a megbízóval egyetemlegesen felel, és ez a felelősség bűncselekménnyel okozott kár esetén is fennáll. Álláspontja szerint joggal való visszaélésnek minősül a megbízási szerződés 43. §-ában foglalt szerződési feltétel, míg a 44. §-a a keresetben felhívott felelősségi alakzatot meghatározó jogszabályba ütközik. Az ügynök büntetőjogi felelősségét jogerős ítélet megállapította, és ő a tényállás szerinti összegeket a felperestől átvette. A jogerős büntetőítélet közokirat, amellyel szemben az alpereseknek kellene bizonyítania, hogy az ügynök nem vette át az ítéleti tényállásban megállapított pénzüsségeket. Előadta, hogy egy átlagos fogyasztótól annak megállapítása nem várható el, hogy az adott kötvény valódi-e vagy hamis. Az a tény, hogy kilenc biztosítási szerződést kötött az I. rendű alperessel és jogelődjével, azt bizonyítja, a felperes és az alperesek között olyan bizalmi viszony alakult ki, ami mellett nem gondolta, hogy a tizedik biztosítási kötvény hamis lesz. A biztosítási kötvényről – annak tartalma alapján – a felperesnek nem kellett felismernie azt, hogy hamis. Hivatkozott arra, hogy a bíróság észlelheti, miszerint a megbízási szerződés 43. és 44. §-a tisztességtelen, ebből következően érvénytelen, mert a Ptk. 6:542. § (1) és (2) bekezdésébe ütköznek.

[15] Az alperesek a kereset elutasítását kérték vitatva annak jogalapját és összecszerúságát.

[16] Az I. rendű alperes előadta, hogy nem kötött szerződést az ügynökkel, nevezett nem az ő képviselőjében járt el. A II. rendű alperes sem a képviselőjében járt el. Az alpereseket a Ptk. 6:542. § (1) bekezdése alapján felelősség nem terheli. A keresetben hivatkozott befektetési kötvény” elnevezésű irat nem a II. rendű alperestől származik. A felek között 2014. december 11. napján nem jött létre biztosítási szerződés. A keresetben hivatkozott nyomtatványok sem a II. rendű alperestől származnak, és azok tartalmuknál fogva készpénz átvételére nem is szolgálhatnak. A nyomtatványokon feltüntetett pénzüsségek a II. rendű alpereshez nem érkeztek meg. Az ügynök a II. rendű alperessel kötött megbízási szerződés alapján kizárólag a megkötött biztosítási szerződés első díjrészletének, illetve esedékes és elmaradt díjainak átvételére [14. § f) pont], egyéb díj átvételére kizárólag ez irányú

meghatalmazása alapján volt jogosult (12. §). Ilyen meghatalmazással nem rendelkezett. A II. rendű alperes minden tőle elvárhatót megtett annak érdekében, hogy a biztosításközvetítőket utasításokkal ellássa, tevékenységüket felügyelje, ezért a felperes által hivatkozott károkozásáért nem felelős. Hivatkoztak a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: régi Bit.) 33. § (1) bekezdésére. Szerződéses jogviszonyukra a Ptk. 6:293. §-a szerinti tartós közvetítői szerződésre irányadó szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy a biztosításközvetítő a biztosító nevében szerződéskötésre nem jogosult, így a Ptk. 6:294. §-a nem alkalmazható. A megbízási szerződés 43. és 44. §-a, a Ptk. 6:585. § (3) és 6:14. § (2) bekezdése alapján rámutattak, hogy az ügynök a megbízási kereteit túllépve megbízási nélküli ügyvivőként, illetve rosszhiszemű álképviselőként járt el. Utaltak az elsőfokú büntetőítélet alapján arra, hogy az ügynök tényállítása szerint ő a pénzeszegek átvétele során tájékoztatta a felperest, hogy az összegeket nem a II. rendű alperes által kínált befektetésekre fordította, hanem egy általa meg nem nevezett személynek adta át befektetésre. Ebből következően a felperes tudott arról, hogy pénzét nem a II. rendű alperes által ajánlott portfólióba fizeti be.

[17] Azzal érveltek, hogy a mára kikristályosodott bírósági gyakorlat alapján a biztosító az ügynök magatartásáért a perbeli tényállással azonos vagy ahhoz hasonló esetekben a Ptk. 6:540. § (1) bekezdése [régii Ptk. 348. § (1) bekezdése] és a régi Bit. 48. § (2) bekezdése alapján nem felel. Az ügynök akár munkaviszonya, akár megbízási jogviszonya keretében biztosításközvetítésre rendelkezik felhatalmazással, azaz csak biztosításközvetítői tevékenységi körben járhat el a biztosító képviselőjében. Befektetés közvetítésre, általa jogszerűen nem végezhető tevékenységre munkaviszonya vagy megbízási jogviszonya nem jogosítja. A biztosító társaság felelőssége kizárólag az ügynöknek a közvetítői tevékenysége során okozott kárért áll fenn. Amennyiben az ügynök nem a közvetítői tevékenysége kapcsán okoz kárt harmadik személynek, úgy a biztosító az ügynök magatartásáért nem felel. Az ügynök nem biztosításközvetítői tevékenységet végzett, hanem e jogviszonyát kihasználva mintegy álcaként saját maga állított ki befektetési kötvényt. A régi Bit. 33. § (1) és 48. § (1) bekezdése definiálja a biztosításközvetítői tevékenységet. Az ügynök tevékenysége ennek nem felelt meg, ebbe befektetési kötvény kiállítása nem tartozik.

[18] A megbízási szerződés 43. és 44. §-ai nem ütköznek jogszabályba, a megbízási szerződés kereteinek túllépése pedig nem közvetítői tevékenység, hanem azon kívüli magatartás.

[19] Állításával szemben tudnia kellett a felperesnek, hogy a befektetési egységek milyen metodikával jönnek létre, és hogy a befektetési kötvény, amit az ügynök átadott, nem valódi. A felperesnek abból is tudnia kellett volna, hogy nem jött létre az életbiztosítási szerződés, hogy éves elszámolást nem kapott.

Az első- és másodfokú ítélet

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy tizenöt napon belül egyetemlegesen fizessen meg az alpereseknek 476.250 forint perköltséget. A le nem rótt 495.000 forint eljárás illetéket rendelkezése szerint az állam viseli.

[21] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 163. § (2) bekezdésére figyelemmel rögzítette, az alperesek bírói felhívás ellenére nem vitatták, hogy az ügynök a felperes által megjelölt készpénzátadások időpontjában a II. rendű alperes, illetve jogelődje biztosításközvetítője volt, amit alátámasztott a Magyar Nemzeti Bank tájékoztatása.

[22] A Ptk. 6:293. § [*Különös szabályok önállóan eljáró közvetítő esetén*] (1) bekezdése felhívását követően kifejtette, hogy az ügynök tevékenységét a régi Bit. 33. §-a és a közte és a II. rendű alperes jogelődei között létrejött megbízási szerződések határozták meg. Idézte a Ptk. 6:540. § (1) és 6:542. § (2) bekezdését és kifejtette, hogy a károsult jogosult annak eldöntésére, milyen jogcímen érvényesíti a kárigényét. A biztosításközvetítő károkozása esetén a Ptk.-hoz képest speciális jogszabályt, a régi Bit. 48. § (1), (2) bekezdését kellett alkalmazni.

[23] Az ügynök a biztosító megbízottjaként jár el, tevékenységéért a Ptk. 6:542. §-a alapján a biztosító a régi Bit. külön rendelkezése nélkül is felelne. Amennyiben pedig az ügynöki megbízás állandó jellegű, a bíróság alkalmazhatja az alkalmazottak károkozásáért való felelősség szabályait, és ennek megfelelően dönthet úgy, hogy kizárólag a biztosítót kötelezi kártérítésre.

[24] A biztosító az ügynöke által okozott károkért minden esetben a Ptk. 6:540. § (1) bekezdésében foglaltak, az alkalmazottért való felelősség szabályai alapján felel. Az ügynök nem vitatottan a II. rendű alperes jogelődeinek megbízottja volt a pénzátadások időpontjában, ezért az elsőfokú bíróság a keresetet a régi Bit. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak alapján bírálta el.

[25] Az alperesek egyetemleges felelőssége a Fióktelep tv. 11. § (2) bekezdésében foglaltak szerint állhat fenn. A jogellenesség és a felróhatóság a Ptk. 6:520. §-a alapján vélelmezett.

[26] A régi Pp. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel a felperesnek kellett bizonyítania, hogy közte és a II. rendű alperes kötött 2014. december 11. napján befektetési egységhez kötött életbiztosítás” jött létre, valamint 7.500.000 forintot fizetett meg az alperesnek az ügynök részére történő átadás útján. Az ügynök az átadott pénzüsszeggel sajátjaként rendelkezett, a visszafizetési határidőig azt nem térítette meg a felperesnek, ezzel a jogellenes magatartással 7.500.000 forint kárt okozott.

[27] A II. rendű alperes jogelődje és az ügynök megbízási szerződesei alapján jogviszony a régi Bit. szerinti biztosításközvetítói tevékenységre [rég Bit 33. § (1) bekezdés] jött létre. Az alperesek a megbízási szerződésekkel és a vezérigazgatói utasításokkal bizonyították, mire terjedt ki szerződés szerűen a biztosításközvetítói tevékenység.

[28] A régi Pp. 4. § (2) bekezdésére és a büntetőeljárás szabályaira figyelemmel az elsőfokú bíróság az ügynöknek a vádlottként tett vallomását önmagában bizonyítékként nem értékelte függetlenül a bűncselekmény elkövetésének beismerésétől. A felperes tanúvallomása, valamint az ügynökkel történt szembesítése alapján megállapította, hogy a

felperes a II. rendű alperesi jogelődhez kívánt befektetni és az ügynök is csak az alperesi biztosítóról beszélt neki, harmadik cégről nem volt szó. A régi Pp. 206. §-a alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a kereseti tényelődadás szerinti összegeket adta át az ügynöknek.

[29] Az elsőfokú bíróság szerint a felperes nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének abban a körben, hogy az életbiztosítási szerződés létrejött. A büntetőügyben hozott jogerős ítélet tényként állapította meg, hogy az életbiztosítási szerződés és a hozzá kapcsolódó befektetési kötvény a biztosító nyilvántartásában nem szerepelt. Utalt a Kúria Pfv.21.393/2016/5. számú ítéletére, ami szerint a biztosító felelőssége kizárólag az üzletkötő biztosításközvetítői tevékenységéért áll fenn, és ennek feltétele a biztosítási szerződés létrejötte. Nem alapozza meg az alperesek felelősségét, hogy az ügynök megbízási jogviszonya lehetőséget adott egy hihető fedőtörténetre a jogsértő magatartás megvalósításához. A régi Bit. 48. § (2) bekezdésében foglaltak helyes értelmezése szerint az ügynök biztosításközvetítői tevékenységéért áll fenn a biztosító felelőssége, amelynek feltétele a biztosítási szerződés létrejötte, de legalább a felperes által az ajánlat megtétele, valamint közvetítői tevékenység végzése. A jelen ügyben e tények nem nyertek bizonyítást.

[30] A megbízási szerződések szerint a megbízás túllépése miatti felelősség a megbízottat terhelte. Mindezek alapján az alperesek alappal hivatkoztak arra, hogy az ügynök tényleges biztosításközvetítői tevékenységet nem végzett, magatartása nem a régi Bit. és az új Bit. szerinti biztosításközvetítői tevékenység, a biztosításközvetítői jogviszonyát kihasználva mintegy álcaként befektetési kötvényt állított ki. A felperesnek átadott kötvény megnevezése befektetési kötvény”, de a befektetési kötvény kiállítására a biztosításközvetítő nem volt jogosult.

[31] A „MetLife” fejléccel ellátott „Változásbejelentő eredeti példány” és „Nyilatkozat eseti díj kezeléséről és díjmegosztásáról” elnevezésű iratok kitöltése, aláírása, az ügynök részére történt pénzáadások nem feleltek meg a közvetítői tevékenységet szabályozó megbízási szerződésben és utasításokban foglaltaknak. Bizonyított, hogy a kötvény nem valódi, a felperes által megkötni szándékozott életbiztosítás nem jött létre. Az ügynök nem az alperes nevében járt el, csak a II. rendű alperes jogelődje nevének megjelölésével ellátott nyomtatványokat használt, a II. rendű alperes neve által nyújtott pénzügyi, gazdasági biztonságot használta fel jogszerűtlen tevékenységéhez, ezáltal is erősítve a felperes bizalmát. Az üzletkötő tevékenysége a II. rendű alperes számára nem volt észlelhető, ezáltal elhárítható.

[32] Az ügynök perbenállása hiányában nem volt vizsgálható az a felperesi hivatkozás, hogy jogszabályba ütközés okán érvénytelen-e a megbízási szerződés 43. és 44. §-a.

[33] Az ügynök nem végzett biztosításközvetítői tevékenységet, ezért károkozásáért a régi Bit. 48. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság szerint a II. rendű alperes nem felel.

[34] Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperes nem tanúsította az általában elvárható magatartást. Nem tudta, mit tartalmaz az „befektetési egységekhez kötött életbiztosítás” megnevezésű szerződés szabályzata.

[35] Az ítélettel szemben a felperes fellebbezett.

[36] A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és kötelezte az I. és II. rendű alperest, hogy egyetemlegesen fizessenek meg tizenöt nap alatt a felperesnek 7.500.000 forintot, valamint 562.500 forint kétfokú perköltséget, felhívásra az államnak 450.000 forint kereseti és 600.000 forint fellebbezési illetéket.

[37] A másodfokú bíróság nem értett egyet azzal, hogy a megbízottért való felelősség megállapításának alapfeltétele a biztosítási szerződés létrejötte. A megbízott már ezt megelőzően is követhet el olyan szabályszegést, ami az ügyfelet károsítja.

[38] Az elsőfokú bíróság is megállapította, hogy az ügynök a II. rendű alperes „álcája mögé bújva” járt el mintegy megtévesztve a benne gyakorlatilag feltétel nélkül megbízó felperest. Azt a látszatot keltette, hogy a biztosító termékét értékesíti. A bűncselekményt a megbízó által teremtett lehetőséget kihasználva követte el. Az ügynök és a II. rendű alperes, illetve a jogelődje közötti szerződések megalapozzák a Ptk. 6:542. § (2) bekezdése és azon keresztül a 6:540. § (1) bekezdése alkalmazását az alperesekkel szemben.

[39] Ismert az a gyakorlat, miszerint az alkalmazott magára vállalja a munkáltatóval szemben az általa munkaviszony keretében okozott kár megtérítését. Ennek felel meg a 2014. december 18-i megbízási szerződés 43. és 44. §-a. A másodfokú bíróság vizsgálta, hogy mindez mennyiben egyeztethető össze a Ptk. 6:526. §-ával. Álláspontja szerint a felelősség a szándékos károkozásért helytállni köteles személyeket illetően nem korlátozható csak a közvetlen károkozóra. Ezt erősíti meg a Ptk. 6:540. § (1), (2) bekezdése. Emiatt a II. rendű alperes a szerződéses kikötés alapján nem mentesülhet a kártérítési felelősség alól.

[40] Az ügynök a megbízotti minősége felhasználásával szándékos bűncselekményt, család büntettét követte el a felperes sérelmére. Bár a bűncselekményt nem a II. rendű alperes követte el, de vizsgálni kellett, hogy a Ptk. 6:520. §-a szerint megállapítható-e az alperesi magatartás jogellenessége. A másodfokú bíróság e törvényhely alapján nem talált olyan körülményt, ami a II. rendű alperes magatartásának jogellenességét nem teszi megállapíthatóvá.

[41] A II. rendű alperes nem hivatkozott arra, hogy még a rendszeres ellenőrzésekkel sem volt lehetősége a visszaélés megakadályozására. Ezzel szemben a megbízottak rendszeres ellenőrzésével, a szerződők, biztosítottak szolgáltatásokkal kapcsolatos nyilatkozatának beszerzésével eleget tehetett volna ezen elvárható kötelezettségnek. Az ügynök több személy sérelmére, huzamosabb idő alatt követett el hasonló jellegű bűncselekményt és okozott több tízmillió forint kárt. A megbízott ellenőrzésének megelőző, visszatartó hatása lehetett volna. Éppen ezért a II. rendű alperes mulasztása (az ellenőrzés hiányossága) és a kár közötti okozati összefüggés megállapítható, és nem alkalmazható a javára a Ptk. 6:521. §-a, az előreláthatóság és okozati összefüggés hiányára vonatkozó rendelkezés.

[42] Nem értékelhető a felperes terhére, milyen magatartást tanúsított a pénzáadás előtt és azt követően. A felperes több éve ismerte az ügynököt, több szerződést is kötött a közreműködésével, amelyekkel kapcsolatban probléma nem merült fel. A tartós üzleti

kapcsolat során közöttük bizalmi viszony alakult ki. A felperes a biztosítási szerződések megkötése körében laikus, nem elvárható, hogy annak jogi háttérét ismerje. Nem értékelhető a terhére az sem, hogy nem ismerte az ügynök és a biztosító között létrejött szerződést, a vezérigazgatói utasításokat, a belső készpénzkezelési szabályokat, az ügyvitelt. Azok a munkavállalókon és megbízottakon kívül másra normatív hatással nem voltak.

[43] A másodfokú bíróság tévesnek minősítette azt az alperesi állítást, hogy a felperes annak tudatában adta át az összegeket az ügynöknek, hogy ő azt nem az alpereseknél, hanem másutt fekteti be. A büntetőügyben a felperes éppen ennek ellenkezőjét adta elő, és ezt tartalmazza az elsőfokú büntetőítélet is.

[44] A jogerős ítélet szerint az alperesek kártérítési felelőssége megállapítható. A kifizetések ténye és összege nem volt vitás. A II. rendű alperes és a Fióktelep tv. 11. § (2) bekezdése szerint vele egyetemlegesen az I. rendű alperes felel a Ptk. 6:542. § (2) bekezdése alapján a felperes bekövetkezett karáért.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[45] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozattal az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték. Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Ptk. 6:521. §-át, 6:540. § (1), 6:542. § (2) bekezdését, a régi Bit. 48. § (2) bekezdését jelölték meg.

[46] A felülvizsgálati kérelemben is hivatkoztak arra, hogy az ügynök a büntetőeljárás során úgy nyilatkozott, tájékoztatta a felperest arról, hogy a tőle átvett pénzeszegeket egy harmadik személynek adta át befektetésre. A felperes tehát tudta, hogy a pénze nem az II. rendű alpereshez, hanem egy harmadik személyhez kerül. Az ezzel ellentétes ítéleti megállapítás valótlan és iratellenes. A felperes a II. rendű alperessel kilenc alkalommal kötött biztosítási szerződést, ezekből négy volt befektetési egységekhez kötött életbiztosítás. A felperes tehát ismerte vagy ismernie kellett a szerződéskötés folyamatát. A felperesnek tudnia kellett arról is, hogy a befektetési kötvény nem a II. rendű alperestől, illetve annak jogelődjétől származik, az nem minősül biztosítási ajánlatot elfogadó nyilatkozatnak.

[47] Nem bizonyított, hogy a felperes az általa hivatkozott pénzeszközöket az ügynöknek átadta. De ha az átadás meg is történt, úgy a Ptk. 6:540. § (1) bekezdése (régii Ptk. 348. § (1) bekezdés) és a régi Bit. 48. § (2) bekezdése alapján nincs felelősségük, mert az kizárólag az ügynöknek a közvetítői tevékenysége során okozott kárért áll fenn. A biztosításközvetítői tevékenységbe nem tartozik bele hamisított befektetési kötvény kiállítása és készpénz harmadik személy általi befektetés céljából való átvétele. Az ügynök a kárt megbízás nélkül és képviseleti jogkörét túllépve okozta, rosszhiszemű álképviselőként tett nyilatkozatot, illetve vett át pénzeszközöket.

[48] Az elsőfokú bíróság helyesen értelmezte a régi Bit. 33. § (1) bekezdésében definiált biztosításközvetítői tevékenységet és a régi Bit. 48. § (2) bekezdését is. Azt is helyesen állapította meg, hogy az ügynök befektetés közvetítésére az alperesek megbízásából nem volt jogosult. Az ügynök tevékenysége a II. rendű alperes számára nem volt észlelhető, ezáltal

elhárítható. A felperes nem tanúsította az általában elvárható magatartást. A pénzáadásokról nyugtát vagy elismervényt nem kapott, az életbiztosítási szerződés megkötésének folyamatát nem ismerte, egyáltalán semmiről nem volt tudomása, ez pedig ilyen összegű pénzáadások esetében nem elvárható magatartás.

[49] A másodfokú bíróság a tényállást részben helytelenül ismertette, mert téves és iratellenes az a megállapítása, hogy a felperes az ügynök eljárása következtében kívánta a fantázia nevű befektetéssel kombinált életbiztosítást megkötni. A felperes nem bizonyította, hogy életbiztosítási szerződést kívánt kötni, erre vonatkozóan a II. rendű alperes részére ajánlatot nem tett. Csak az állapítható meg, hogy az ügynök 2014. december 11. napján kiállított egy hamisított befektetési kötvényt, ami alapján a felperes – állítása szerint – nyugta vagy elismervény nélkül átadott 1.000.000 forintot, majd ezt követően a pénzátvétel bizonyítására alkalmatlan változásbejelentő nyomtatványok alapján összesen 6.500.000 forintot.

[50] A biztosítási ügynökök által elkövetett azonos tényállású bűncselekmények sajátja, hogy az ügynökök a büntetőeljárás során beismerő vallomást tesznek, ugyanis az elkövetés eredeti motivációjához tartozik a biztosítók felelősségének kikényszerítése. Erre tekintettel az ügynök beismerő vallomása ellenére sem bizonyított, hogy a felperes nyugta vagy elismervény nélkül valóban átadta az állított pénzüsszegeket.

[51] Az alperesek szerint a másodfokú bíróság a II. rendű alperes és az ügynök megbízási szerződését helytelenül értelmezte. Annak 43. és 44. §-ai alapján az ügynök nem a megbízási jogviszonyával összefüggésben okozott kár megtérítését vállalta magára, hanem annak a kárnak a megtérítését, amelyet a képviseleti jog és a megbízási kereteinek túllépése esetén, azaz nem a biztosításközvetítői tevékenység során okoz. Így a szerződés 43. §-a összhangban áll a Ptk. 6:14. § (1)-(2) bekezdésével, 44. §-a pedig a Ptk. 6:585. § (3) bekezdésével. Nem ütközik a megbízási szerződés 43. és 44. §-a a Ptk. 6:526. §-ába sem, hiszen a szándékosan okozott kárért való felelősséget nem zárják ki, hanem deklarálják, hogy az ilyen károkozásért az ügynök felelős. A megbízási szerződés 11. §-a a régi Bit. 33. § (1) bekezdésével azonos rendelkezést tartalmaz. A szerződés 14. §-a a megbízási keretében végzett feladatokat határozza meg. Ez az ügynököt hamisított befektetési kötvény kiállítására, harmadik személytől befektetési célú pénzek átvételére nem jogosította.

[52] A másodfokú bíróság azon megállapítása, amely szerint a II. rendű alperes felelőssége a Ptk. 6:521. §-a alapján is fennáll, jogszabálysértő. A II. rendű alperes nem látta előre és nem is kellett előre látnia, hogy a vele biztosításközvetítői tevékenység végzésére megbízási jogviszonyban álló ügynök hamis befektetési kötvényt állít ki, és befektetésre nyugta vagy elismervény nélkül pénzüsszegeket vesz át. Így a károkozó magatartás és a kár közötti okozati összefüggés nem állapítható meg. Téves, hogy a II. rendű alperes az effajta magatartást képes ellenőrizni. A kilenc biztosítási szerződést kötő felperestől azonban elvárható, hogy a II. rendű alperes ügyfélszolgálatán érdeklődjön a vélt biztosítási szerződéséről és a biztosítási díj vélt befizetéséről.

[53] A felperes terhére értékelhető, hogy annak ellenére, hogy pontosan ismerte vagy ismernie kellett a biztosítási szerződéskötés folyamatát, elfogadott egy minden előzmény nélkül kiállított befektetési kötvényt, és nyugta vagy elismervény nélkül átadott az ügynöknek

jelentős pénzüsszegeket, amelyek egyebekben a hamisított befektetési kötvénnyel sem mutattak összefüggést.

[54] A jogerős ítélet sérti a jogbiztonság követelményét, mert ugyanaz a tanács 41.Pf.638.649/2015/4. számú ítéletével a perbelivel azonos tényállású ügyben a keresetet elutasító ítéletet helybenhagyta. Ezzel szemben a jogerős ítéletben hivatkozott BH 2016.142. számú eseti döntés azért nem köti a bíróságot és nem lehet irányadó, mert a két tényállás jelentősen különbözik. Az ügynök nem a jogviszonyával összefüggésben, illetve a biztosításközvetítői tevékenysége során okozott kárt, illetve a nem a biztosításközvetítői tevékenysége során okozott kár megtérítését vállalta magára, ekként a PK. 41. számú állásfoglalás a perre akkor sem volna irányadó, ha azt a Kúria nem helyezte volna hatályon kívül.

[55] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, mert a másodfokú bíróság a tényállásból helyes következtetést levonva megalapozott döntést hozott, az az alperesek által állított okból nem jogszabálysértő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[56] A régi Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértésre hivatkozással lehet kérni. E törvényi rendelkezés szerint a felülvizsgálati kérelemben elő kell adni – a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett –, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt és tartalmában kifejtett anyagi és/vagy eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja [rég Pp. 275. § (2) bekezdés, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.].

[57] Előljáróban a Kúria rögzíti, hogy a felülvizsgálati kérelem a megsértett jogszabályi rendelkezések között a régi Pp. 206. § (1) bekezdését nem jelölte meg, így a bizonyítás eredményének mérlegelése útján megállapított tényállás nem érinthető. A tényállás vitatása körében a felülvizsgálati kérelem tehát nem felel meg a régi Pp. 272. § (2) bekezdésének. A Kúriának a jogerős ítélet szerinti tényállást irányadónak kellett tekintenie: így annak része, hogy az ügynök a II. rendű alperesi jogelőd képviselőjének tüntette fel magát, továbbá egy a II. rendű alperes jogelődjénél rendszeresített biztosítási termékkel kapcsolatosan vett át pénzt a II. rendű alpereshez befizetés céljából (elsőfokú ítélet 4. oldal 3., 6. bekezdés). Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást e körben a másodfokú bíróság nem érintette.

[58] A felülvizsgálati kérelem korlátaira tekintettel a Kúria a következőknek tulajdonít jelentőséget. A II. rendű alperes és az ügynök megbízási szerződésének tartalma a jogvita elbírálása szempontjából közömbös, mert az a kettejük jogviszonyát szabályozza. E szerződés a felperes jogaira, kötelezettségeire nem hathat ki, e szerződés tartalmát egy ügyfél, így a felperes nem is ismerheti. A perbe vitt követelés megítélése szempontjából ezért közömbös, hogy a megbízási szerződés 43. és 44. §-ai mennyiben felelnek meg a régi Bit. és a Ptk. rendelkezéseinek. A megbízási szerződés megszegése a szerződésben részes felek (az ügynök és a II. rendű alperes) tekintetében értelmezhető. Ugyanígy nem lehetett a felperesnek tudomása a pénzkezelés szabályaira megalkotott vezérigazgatói utasításokról, hiszen azok a

II. rendű alperes jogelődjére és a vele jogviszonyban álló alkalmazottakra, biztosításközvetítőkre, értékesítési hálózati tagokra fogalmaztak meg kötelezettségeket.

[59] A régi Bit. 48. § (2) bekezdése értelmében az ügynök – és az általa közvetítésre igénybe vett, vele munkaviszonyban, megbízási, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy – közvetítői tevékenysége során okozott kárért a biztosító felelős. A Ptk. 6:542. § [*Felelősség a megbízott károkozásáért*] jelen ügyre alkalmazandó (2) bekezdése szerint állandó jellegű megbízási viszony esetén a károsult a kárigényét az alkalmazott károkozásáért való felelősség szabályai szerint is érvényesítheti. Ez utóbbi utaló szabály alapján irányadó a Ptk. 6:540. §-a [*Felelősség az alkalmazott és a jogi személy tagja károkozásáért*], amelyre tekintettel a harmadik személynek a jogviszonyával összefüggésben kárt okozó alkalmazottért a károsulttal szemben a munkáltató felelős. A Ptk. rendelkezéseit a régi Bit. 48. § (2) bekezdésével együtt alkalmazva ez azt jelenti – figyelemmel az Európai Parlament és Tanács biztosítási közvetítéséről szóló 2002. december 9-i 2002/92/EK irányelv (a továbbiakban: Biztosításközvetítői irányelv) 2. Cikk 7. pontjában foglalt követelményre, miszerint a függő közvetítői minőség előfeltétele, hogy az ilyen közvetítőkért az őket megbízó biztosító teljes felelősséget vállaljon –, hogy a Ptk. 6:542. § (2) bekezdésében a bíróság számára biztosított mérlegelési lehetőség az ügynökért való kárfelelősség esetén kizárt. A biztosító az ügynöke által okozott károkért minden esetben a Ptk. 6:540. § (1) bekezdésében foglaltak alapján az alkalmazottért való felelősség szabályai szerint, azaz munkáltató módjára felel. Emiatt nincs jelenősége ilyen esetben a biztosító – így adott esetben a II. rendű alperes – tevékenysége jogellenességének, felróhatóságának, mivel a felelősségét nem a saját magatartása, hanem az állandó megbízottjáért való, a régi Bit. 48. § (2) bekezdése és a Ptk. 6:540. § (1) bekezdése szerinti helytállása alapozza meg. A jogvita elbírálása során tehát a II. rendű alperesi magatartás jogellenességét nem kellett vizsgálni, a felperes által érvényesített követelés ténylegesen a megbízott magatartásáért való helytállásra irányult.

[60] A perben kérdésként merült fel, hogy az ügynök harmadik személynek kárt okozó, a biztosításközvetítői szerződésbe ütköző – bűncselekményt megvalósító – tevékenysége minősíthető-e olyan károkozó magatartásnak, amiért a biztosító teljes felelősséggel tartozik. A régi Bit. 48. § (2) bekezdése és a Ptk. 6:540. § (1) bekezdés alapján e körben annak van jelentősége, hogy az ügynök a biztosításközvetítői tevékenysége során, illetve az erre irányuló állandó jellegű megbízási jogviszonyával összefüggésben okozta-e a kárt. Ha az ügynök a megbízás folytán kerül abba a helyzetbe, hogy harmadik személynek kárt okozhat – mert pl. a biztosításközvetítői tevékenységével kapcsolatban megtévesztő magatartást tanúsít –, a kárt a megbízási jogviszonyával összefüggésben okozza, hiszen a biztosítóval fennálló szerződése teszi lehetővé a csalárd eljárását: ez pedig a biztosító kárfelelősségét megalapozza. A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a felperes a II. rendű alperessel megkötendő/megkötöttnek vélt biztosítási szerződésre való befizetés érdekében adta át a keresetben megjelölt összegű pénzt. Az ügynök a II. rendű alperes jogelődjénél fennálló biztosításközvetítői minőségét felhasználva a felperest megtévesztette arra vonatkozó utalásaival, hogy biztosítási terméket értékesít, a felperes által átadott pénzeket erre fizeti be. A II. rendű alperesi jogelőd által használt vagy erre utaló nyomtatványok is azt igazolják, hogy a felperes a fizetést a biztosításra szánta. Az irányadó tényállásból nem következik, hogy a felperes tudott volna arról, hogy az ügynök a neki átadott összegeket egy magánbefektetésre használja fel.

[61] Megjelölt jogszabálysértés hiányában [régii Pp. 275. § (2) bekezdés] nem lehetett a felülvizsgálat tárgya az esetleges károsulti közrehatás sem.

[62] Végül a felülvizsgálati kérelem a jogbiztonság követelményének sérelmét látta abban, hogy más, biztosításközvetítői tevékenység miatti megtérítési perekben a bíróságok – köztük a Kúria – a biztosító marasztalására irányuló keresetet elutasították. Önmagában a különböző ügyekben hozott eltérő döntések nem veszélyeztetik a jogbiztonságot. A Kúria fokozott jelentőséget tulajdonít annak, hogy az egyes ügyek tényállása – még ha azonos jogszabályi rendelkezések is alkalmazandók – jelentős eltéréseket mutathat. Az eseti döntések csak akkor vehetők figyelembe más jogvitákban, ha a tényállás, az érvényesített jog és az alkalmazandó jogszabályok egymásnak megfeleltethetők. Emellett a felülvizsgálati eljárás kereteit – ahogy azt a [56] bekezdés tartalmazza – a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértés határozza meg, ezért a Kúria csak a megjelölt jogszabálysértést vizsgálhatja felül és ennek megvalósulását veheti alapul döntése meghozatalánál. Az alperes által felhívott hasonló tárgyú egyedi ügyekben a Kúria felülvizsgálata a régi Pp. 206. § (1) bekezdés helyes alkalmazására és ezzel összefüggésben arra terjedt ki, hogy a jogerős ítéleti tényállás jogszabálysértő-e, illetve a bizonyítás eredményének mérlegelése helyes volt-e. Jelen felülvizsgálati eljárásban a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértett jogszabályi rendelkezésként történő megjelölése hiányában a Kúria a tényállást nem vizsgálhatta felül, azt nem érintette.

Záró rész

[63] Mivel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem volt jogszabálysértő, azt a Kúria – a 112/2021. (III. 6.) Korm. rendelet 27. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül meghozott határozatával – hatályában fenntartotta [rég Pp. 275. § (3) bekezdés].

[64] A perköltségről szóló rendelkezés a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdésén, 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdésén alapult.

[65] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2021. március 25.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia s.k. bíró